

פ ר ט י כ ל

מישיבה כ"ב של ועדת הכנסת, מיום שלישי, ז' מנחם-אב, חש"ט (2.8.49) שעה 8.30 לפ"הצ.

נוכחים

חברי הועדה:

- י. הררי - היו"ר
- ד. בר-רב-האי - מפא"י
- י. בר-יהודה - מפ"ם
- מ. בן-עמי - ספרדים
- י. ברץ - מפא"י
- י. גרינברג - החזית הדתית
- א. ג'רג'ור - הרשימה הדמוקרטית נצרת
- מ. גרבוסקי - מפא"י
- צ. יהודה - מפא"י
- ש. כ"ץ - חרות
- ח. כהן-מיגורי - חרות
- א. מזור - החזית הדתית
- ש. מיקוניס - מק"י
- הרב נורוק - החזית החרדית
- א. רוזאל-נאור - חרות
- י. קוסוי - מפא"י
- א. שפטל - מפא"י

- י. שפרינצק - יו"ר הכנסת
- מ. רוזטי - מזכירות הכנסת.

א. מזור: מעורר את ענין הנסיון לפרוץ את קופת הכנסת ושואל אם אין זה מתפקיד ועדת הכנסת, הממונה על סדרי הבית, לדאוג לכך שלא ישנו מקרים כאלה. מבקש פרטים על הנאשם בנסיון פריצת הקופה.

מ. רוזטי: מוסר פרטים ומבקש לא לפרסמם עד לאחר המשפט.

היו"ר י. הררי: בדעה שאין זה עניינה של ועדת הכנסת לטפל בדברים אלו. כל העניינים הטכניים, השמירה, הסדרנים וכו' אינם שייכים לוועדת הכנסת אלא למנגנון המבצע. יו"ר הכנסת.

היות ויו"ר הכנסת טרם בא הוחלט לדון בסעיף ב' - "ענין מסבת העחונאים עם שר האוצר" ולדון בסעיף א' - "ענין הפגנות בפני בנין הכנסת" בזמן שיו"ר הכנסת יהיה נוכח.

ב. ענין מסיבת עתונאים:

היו"ר י. תרני: מבקש מחבר הכנסת כ'ץ למסור מה כונת הסעיף הזה, אשר הוכנס בזמנו לסדר היום ע"י חבר הכנסת ה. קוק.

ש. כ'ץ: מסביר שהצעת חבר הכנסת קוק הייתה להעביר משאלה לשרים שפרטים בקשר לתקציב, או חוקים, יובאו תחלה לחברי הכנסת לפני שהם מתפרסמים בעתונות.

ד. בר-רב-האי: מציע להעביר את המשאלה לכתבת המתאימה ולעבור לסדר היום.

י. בר-יהודה: בדעה שאם המשאלה הזאת יש להעביר לא רק לשר האוצר, אלא בצורה כללית יותר להעביר אותה לראש הממשלה, על מנת שיעביר זאת לשרים.

א. יהודה: מצטרף לדעתו של חבר הכנסת י. בר-יהודה.

היו"ר י. תרני: בדעה שבהצעת ה. קוק היו 2 דברים: א. ענין מסבת העתונאים ששר האוצר ערך, באשר בה מסר לעתונאים פרטים על חוק המקרקעים. 2. פרטי התקציב. מה ששייך לתקציב, הרי לא יזר האוצר הוא זה אשר מסר את הפרטים אלא, באיזה אופן שהוא דלפו פרטים של התקציב ממשרד האוצר בטרם שהכנסת קבלה אותו. אשר לנזילה הדברים הוצעה לא יכולה להיות פלוגה שאסור להוציא שום דבר. אסור זה צריך לחול גם על הועדות. אשר למסבת העתונאים - יש להבדיל בין 2 אפשרויות - יכול לקרות ששר האוצר מהראה עם עתונאים, מוסר להם פרטים ומבקש מהם לא לפרסם עד אשר יקבלו הוראה מיוחדת. הנוהג בעולם הוא שבשעה שמבקשים מעתונאים לא לפרסם דברים, צריך להגיד להם מה הם הדברים שאסור להם לפרסם. צריך להיות יחס של התדיות בין המקקשים והמבוקשים. מצד שני צריך להיות ברור שדברים שיהיו מובאים לכנסת אינם צריכים להמסר לעתונות לפני כן. מציע לפנות לממשלה ובפנייה להדגיש שישנה אבחנה כזו.

ג. העודות הנסיעה:

מעורר את שאלת הנסיעות חינוך ברכבו.

י. בר-יהודה:

מוסר את הנוסח הסופי של הצעת הברית הכנסת

היו"ר י. הררי:

שמחונניה בישיבה הקודמת. סעיף א:

"כל נתינת זכויות, וכן הקלות או הפליות,
לחברי הכנסת כחברי כנסת, טעונות אשורה
של ועדת הכנסת".

ד. העודות חברי הכנסת:

מזכיר שהיתה בקשה לדחות את הדיון בענין זה

היו"ר י. הררי:

עד לאחר התייעצות הסיעות ושואל אם החברים

מוכנים כבר לדיון.

מציע להוריד את הענין מסדר היום.

מ. בן-עמי:

בדעה שיש לנו כבר הקדימים וכדוגמא הכסף שעליו

א. מזור:

יש כתבת ערבית. מציע למסור לממשלה על מה

שדובר בוועדה ובמקרה שיוחלט לא להשתמש בשפה הערבית בכלל, לא על

הכסף, ולא במסמכים אחרים, תבוטל גם הכתבת הערבית בהעודות חברי

הכנסת.

בדעה שאין לדון על שאלה כה חשובה בצורה קלה כזאת.

ב. בר-רב-האי:

מציע לא לדון בשאלה זו/אשר ידונו בה בוועדת החוקה.

מ. גרבוטסקי:

מתנגדת להורדת השאלה הזו מסדר היום. מוכנה

א. רוזאל נאור:

להסכים לדחות את הדיון לישיבה הבאה. אינה

מקבלת את ההשואה בין העודה ציר וכסף. אם להיות עקביים צריך

להשתמש בשפה הערבית בעוד דברים רבים. כל הדברים האלה הם

הוצאה ישירה מהעובדה שאין חוקה למדינה הזאת ומקבלים הורבה דברים

נפסדים בירושה - וזו היא אחת הירידות.

ש. ב' ע:

יש כאן 2 ענינים. ראשית עצם הענין שמחליטים על כל מיני דברים מבלי לשאול תחלה את הכנסת. הענין הזה נוגע באופן ישר לכנסת והיה צריך להראות את הכרטיס הזה לוועדת הכנסת לפני שנמסר לחברי הכנסת. ולעצם הענין - מצד אחד שומעים שזו בעיה חוקתית, ומצד שני כאשר מדברים על החוקה יש התנגדות חזקה לערוך חוקה. מציע להעביר את השאלה לוועדת החוקה.

י. בר-יהודה:

אמנם נכון הדבר שבקשר לצורת התעודה היה צריך להחיען קדם עם ועדת הכנסת, אבל לא פחות נכון הוא שועדת הכנסת התרשלה בענין זה. ועדת הכנסת או ועדת המשנה לסדרי הבית הייתה צריכה למפל בענין. כאן יש להבדיל בין שני דברים - מסמכים פנימיים של הכנסת ומסמכים של המדינה. שני הדברים האלה אינם צריכים להיות היינו הך. מטבעות המדינה יכולות להיות בשתי שפות בה בשעה שעל דלתות הבית הזה תהיה כתבת עברית בלבד. הענין הוא לא בזה איך כתוב אלא אם תשפחהשפחהשתמשו בשתי השפות בדברים צבוריים. אננו מעמיד עדיין את השאלה אם יש לנו שפה אחת של המדינה או שתיים. בענין זה יש לו עמדה ברורה אבל על זה יש לדון בקשר עם חוקת היסוד. ישנם דברים כמו כסף, פספורטים וכו', ששם לא יתכן שחלק גדול מהאוכלוסיה - ולפי הדיון שהיה אחרול בכנסת זה יהיה חלק גדול - לא יוכל לקרוא ולהבין אותם.

מציע, עד לדיון בענין החוקה, להוריד את הענין הזה מסדר היום מתוך הנחה גמורה שגם אם יוחלט רק על שפה אחת, ששפה העברית, כשפה רשמית תהיה אפשרות לה 170,000 היום ו-300,000 איש מחר להבין את ההודעות.

צ. יהודה:

מציע להצביע היות וכמעט ברור שרוב חברי הועדה הם בדעה שיש לדחות את הדיון בשאלה זו עד לאתר

הדיון בחוקה.

ש. מיקוניס: בדעה שעד אשר תהיה חוקה צריכה המדינה לתחיות ולעשות כל מיני פעולות מעשיות ורשמיות ועל כן צריך לקבוע איזה נוהג ואי-אפשר להסתפק בזה שהענין יוסר מסדר היום עד אשר תהיה חוקה. מציע לטכם כאן את הדיון בשאלה זאת.

מ. גרבובסקי: מציע להחליט כאן רק בענין העודות חברי הכנסה ואת השאלה הפרינציפיונית להעביר לוועדת החוקה.

ש. מיקוניס: מציע להוסיף עוד שפה ארופית אחת.

ה צ ג ע ה:

8 - בעד הצעה צבי יהודה להעביר את הענין לוועדת החוקה

8 - בעד הצעה מיקוניס, כ"ע, גרבובסקי לדון בינתיים על כרטיסי החבר

הצעה צבי יהודה לא נתקבלה.

הינ'ר י. הררי: אינו מבין מדוע מהחמקים מלדבר ברורות. יגיד כל אחד את דעתו במפורש. דעתו היא שאין ספק שזו היא בעיה המעסיקה את המדינה כולה, ואם ייווצר נוהג או יוחלט שמהמשימים בשתי שפות, תהיהנה העודות חברי הכנסה גם כן קשבות אלו. אבל, היות ושום מוסד בר-טמכא, מלבד הממשלה, לא תהליט על כך - יש החלטה של הממשלה שכל העודות ממשלתיות יוצאו בשתי שפות - לדעתו אין החלטה כזו מחייבת את הכנסה. הדיון הזה על העודות חברי הכנסה הוא מרויך לכת, היות ויהיה לו הר גדול על הרבה דברים. לדעתו אין ספק ולא יכול להיות ספק שבמדינת ישראל יש רק שפה אחת רשמית מפני שאלה שהסכימו לחלוקה טענו - או מדינה בכל שטח א"י - מדינה דו-לאומית, או שתהיינה שתי מדינות, אחת עברית ואחת ערבית. לכן גם החלטה האומ' מ, כפי שכולם הבינו אותה, היתה שיש לנו מדינה עברית ולא דו-שפתית, ולכן לא יתכן, לא על מטבעות ולא על מממכים ממשלתיים, שתופיע שפה אחרת מאשר שפת המדינה. כל מי שגורם אחרת צריך לגרום כך לכל אורך השטח. אם כך צריך גם להוציא את דברי הכנסה בערבית. אין גם טעם לתרגם את הנאמרים מערבית. או שמכריזים בתעודה רשמית שלמדינה הזאת יש 2 שפות ודבר זה אינו עולה על הדעת שמדינת ישראל תחפך למדינה עם 2 שפות.

י. הררי:

לא יחכן שעל חעודות חברי הכנסת תופיע השפה הערבית באותו גודל ובאותה צורה כמו השפה העברית. אין זה כוונתנו שצריך להיות סובלנים עד קצה גבול הסובלנות ולתת עזרה לאותם אזרחי הארץ שאינם יודעים עברית, כדי שיוכלו לפנות למוסדות הממשלתיים בשפתם הם.

ח. כהן-מיגורי:

שואל את אותם האנשים שבאו מארצות ניכר, את

שם היו כחובות בעברית. יש לתת, ולולם מוכנים

לתת למעוט את מה שאנחנו דרשנו בשעה שהיינו מינוט. אין כל הצדקה לאלה המבקשים להכניס גם את השפה השנייה. אם מכבדים את השפה אפשר למצא דרכים אחרות מאשר לפגום ברבונותה של המדינה. היום נוחנים לכל בית אב את הזכות לבחור בחנוך הרצוי לו - מחר תבא אוכלוסיה שלמה ותדרוש זאת. אלא הם תקדימים הנוצרים מבלי לשאול את הכנסת. מי קבע ששתי השפות האלה תופענה? אם הממשלה היא הקובעת - כפי שאמר היו"ר י. הררי - לשם מה דרושה כנסת? ואם כך לשם מה צריכות הועדות לשבת ולעבוד? בצורה כזו הועדות והכנסת הן רק פיקציה.

י. בר-יהודה:

הועדה יכולה לדון רק על השפות בחעודות חברי

הכנסת אבל אינה יכולה לדון בשאלות אחרות.

מרב נורוק:

מצטער שהנשיאות יצרה תקדים מסוכן על דעת עצמה.

השפה היא סמל העצמאות. מצטער שעליו להתנגד

לחברו א. מזור - אין מביאים ראיה שמדברים בכנסת ערבית. גם

בשלטים ברבונות יש ערבית - אבל לא בכנסת. בארופה היו מלינים

של מינוטים ובאף חעודה אחת לא הופיעו שתי שפות. רק שפת המדינה.

מציע לדרוש מהנשיאות להתלים את התעודות לתעודות אחרות רק בשפה

העברית.

מ. גרבובסקי:

מצטער שהוכוח הוא על שאלה פרינציפיונית.

אין ספק שזו היא אחת השאלות הקונסטיטוציוניות

היסודיות. לדעתו צריכות להיות לא שתי שפות, אלא רק שפה אחת, אבל אין זאת אומרת שהמסקנה היא מסקנתית כמו שאמר הררי, והוא איננו שותף לכל הדבר הזה. יש הבדל בין שפות כמו לרוצה הררי לבין הכרה יורידית בשפה אחת ומתן זכויות של שפה למיעוט. זה מחבטא בעתון הרשמי, זה מחבטא בבתי הספר שלומדים בהם רק ערבית. כל בחי-הספר יהיו מהיום ממסלתיים ובכל זאת ילמדו בהם בעיקר ערבית. בחו"ל אף פעם לא היה כך. יש כמה אטריביוטס ממסלתיים וזה אינו פוגע בזה שישנה שפה אחת בארץ. זה יכול להיות בכסף וזה יכול להיות גם בפקודה. במקרה הנדון, בכל אופן עד ברור הקונסטיטוציה, אין טעם לשנות משהו בתעודות כרגע. תעודות אלו הוצאו על יסוד חלופי מכתבים בין היו"ר והממשלה ואם הוצאו לא יתכן לשנות כל עוד הכנסת היא סוברנית. היא תוכל לשנות מתי שתרצה. לדעתו יש להשאיר את הסטטוס קוו. ואם שאלה התחוקה להעביר לוועדת החוקה.

מ. בן-עמי:

מסכים עם דעת גרבובסקי שגם אם תהיה שפה

אחת במדינה אין זה צריך לפגוע במיעוט היושב

בארץ. אבל אין זאת אומרת שבגלל זה צריכות תעודות חברי הכנסת להיות כתובות ערבית. גם כשבקש להוריד את הענין מסדר היום לא התכוון לזה, שהוא מסכים לכך שהשפה הערבית תופיע בתעודות חברי הכנסת. לדעתו אין זה רצוי לקשות הפגנה שלילית כזו ולהחליף את כרטיסי חברי הכנסת. לו היו מתיעצים תחלה על צורת הכרטיסים לא היו מרשים להכניס את השפה הערבית.

י. קוסני:

מציע להפסיק את הוכוח.

י. שפרינצק - יו"ר הכנסת: בדעת שוכוח זה הוא חשוב מאד אבל

אינו בזמנו. אפשר יהיה לדרון

על הענין בשעה שידונו על הרבה דברים קובעים ועל צורת הקונסטיטוציה של המדינה. בעד שתי שפות בתעודות חברי הכנסת ומציע שהסטטוס קוו ישאר עד שידונו בזאת. בזמנו היתה החלטה של הממשלה שבתעודות רשמיות תופענה שתי השפות.

ד. בר-רב-האי:

מדבר על דעה עצמו. ישנה בעיה אחת: -

שפה רשמית, שפה אחידה וזכות שמוש

למעוטים בשפה שלהם בבתי-משפט, בתי-ספר, - זו בעיה שניה. בעיה שלישית

אלה הן ההקלות לתיירות. אלה הן בעיות אחרות לגמרי שאינן נוגעות לנו.

היתה מדינה, פלשתינה (א"י) - היו שלש שפות רשמיות. עם יציאת האנגלים -

גרושם - נמחקה האנגלית, אבל השפה הערבית נשארה. העדות הראשונה לכך

שהשפה הערבית נשארה - זה הבול. בארצות רבות מקפידים על כך שהכתובת על הבול

ההיא אך ורק בשפת המדינה. אינו מסכים לכך שההיינה העודות בלתי אחידות,

כפי שהציע גרבובסקי; כן אינו מסכים להשאר הסטטוס קוו. יש להפסיק את

הפרוצס הזה. גם התעודות לנשיאת נשק הן בשתי שפות. אין זאת אומרה שצריך

לפגוע בזכותם של הערבים לפנות למוסדות הממשלה בשפתם הם. כיום ברור שיש

קושי עצום בהחלפת תעודות אלה. האפקט הפוליטי אינו שווה אולי את כל

האופרציה. אבל הויכוח הזה צריך לשמש אזכרה, לא רק לנשיאות הכנסת, אלא

גם לממשלה שצריך להיות מחדש דיון יסודי על צורת מסמכים של הממשלה.

א. ג'רג'ורתי:

סבור שהדיון על הלשונות הרשמיות שיש

להשחמש בהן במדינה צריך להכלל בדיון

על חוקת המדינה, והוא שייך לוועדה התקנון והשפוט. אולם אם הועדה מוצאת

לנכון לדון בנושא שעורר עזיר קוק ולקבל החלטה בנדון זה, חרי ידוע שבארץ

זו היו שלוש לשונות בשימוש: ערבית, והיא לשון הארץ המקורית, אנגלית, והיא

לשון המדינה שהיתה בעלת המנדאט על הארץ, ועברית שהיתה אז לשון בעלי הבית

הלאומי היהודי. לאחר שהמנדט נסתיים ומדינה ישראל קמה, הוחלט בפעיף 15

מתקנון השלטון והמשפט, לבטל את השימוש בלשון האנגלית, וזה ביום 21.5.48

עתון רשמי, גליון מס. 2 (תוספת א) דף 5, פעיף 15 ב', וכך נשארו לפי התקנות

הנ"ל הלשון הערבית, שפת-הארץ המקורית, והלשון העברית, שהיתה ללשון הרוב

הנוכחי במדינה. לכן, אנו רוצים ששתי הלשונות שנוהרו, לא חדלו עד כה מלהיות

הלשונות שבהן משתמשים בבתי-הדין, במחלקת הדאר והטלגרף ביתר מחלקות הממשלה,

בכנסת הראשונה שלנו, וכן במטבע החדשה. בעתון הרשמי בתעודות הזהות ובמקומות

אחרים. בלי ספק, יש במדינה עתה שני עמים, העם היהודי והעם הערבי, שמציאותם

בארץ זו הוכרה

רשמית, כפי שנזכר בהכרזה של הקמת מדינת ישראל מיום 14.5.48. שני עמים
אלה נאלצים לחיות יחדו ולשתף פעולה ביניהם וכל עם חייב להכיר במציאותו
של העם השני ובזכויותיו, ולעשות להגברת שיחוף הפעולה, ולאיהוד המאמצים
ככל האשר, לשם הגשמת האינטרסים הכלליים המשותפים, הלשון רבותי, היא חלק
בלתי נפרד מהאישיות, וכבוד הלשון מביא בסופו לכבוד האנשים. נוסף על כך,
חרי ידיעת כל עם את לשונו של העם האחר במידה מספקת, היא אחת הדרכים
הראשוניות המובילות להבנת הדדית, לשתוף פעולה ולהחלפת אינטרסים. לכן כשם
שחובה על היהודי ללמד את הלשון העברית ולהשתלם בה במידה גדולה, חובה על
העם היהודי ללמד את הלשון הערבית, להכירה יפה ולהשתמש בה באותה קלות בה הוא
משתמש בלשונו העברית. וכשם ששני העמים הם שמיים אחים, כן גם לשונותיהם.
נוסף על כל אלה, שוכנת מדינת ישראל על שטח קטן בחופי האי הערבי הרחב,
יהיו לה במוקדם או במאוחר, יחסים טובים ואף ידידותיים בשטחי המדיניות,
הכלכלה והחברות, עם המדינות הערביות המקיפות אתה. ידיעת הלשון הערבית
תהיה אחד הגורמים הגדולים ביותר להבנת הדדית, לשכנות טובה ולכיבוד הדדי.
נוכח הגשמת תקנון השוויון הגמור בין תושבי ישראל, בעניינים הסוציאליים
והפוליטיים, כפי שחוכרו על כך במדינה חריזו רואה את השמוש בשתי הלשונות
אחיות, כתובה, לא רק במוסדות, במועצות ובמשרדים הרשמיים של המדינה, ובספריה
ובמכתביה השונים, אלא גם ברחובות, בשווקים, בכל השלטים הממשלתיים,
העירוניים והמסחריים ובחלונות-הראויה של החנויות, בחי הקפה והתאטרות, ובכל
מקום, בעטיפות הסחורות, בקופסאות הסיגריות וכן בחליפת המכתבים בין
התושבים. הזנת הלשון הערבית היא זלזול בעם הערבי ובפכויותיו הסוציאליות
והפוליטיות. כי יכנס ערבי אל בתי-המשפט בתיפה ימצא שכל השלטים שהיו
כתובים בעבר בשלוש הלשונות הוסרו, ובמקומם הונחו שלטים בכתובים בעברית
בלבד, וכך לא יידע אדם כיצד ואל מי לפנות. כי יפנה ערבי לקופת בתי-המשפט
על מנת לשלם מסים, חנתן לו קבלה בעברית בלבד. השלטים לנהגי המכוניות
הצבוריות, השלטים ברחובות, הערים ובדרכים הצבוריות, וההודעות לתושבים
בכל ענין שהוא מענייני המדינה, כמו ביפו, למשל, כל אלה נכתבים בלשון העברית
בלבד. אין ישראל המדינה הראשונה בעולם שבה משתמשים בשתי לשונות רשמיות
(שוויץ ובלגיה) חנו חמה על כי שאלה זו נהעוררה על ידי הציר הנכבד. כמו
כן מפליאים דברי הציר הנכבד, מר נורוק, על כך שהשמוש בתי לשונות גם יחד.

עושה את המדינה למדינה דו-לאומית, שכן למדינה חוקיה הקובעים את צורתה.
 מפנה את דבריו לחבר-הכנסת הנכבד, מר הררי: התרגום אינו מורה
 על כך שהשפה היא בלתי רשמית. הנה תיו בהקופת-הסנדט שלוש לשונות
 רשמיות, והיו מתורגמנים רבים בשלוש לשונות אלו, ובכ"ז מותר היה
 להחמט בכל אחת מהשפות הללו כבשפה רשמית במידה שווה.
 לכן מציע, לרחות את השאלה שעורר מר קוק, בהתחשב בכך שאין
 לה מקום עחה, ואין היא נשענה על כל בסיס. הנני מציע לקבל החלטה
 על כך שיש להשאיר את שתי הלשונות, עברית וערבית, כשתי לשונות רשמיות
 שחובה להשתמש בהן במדינה במידה שווה.

י. בריהודה: גם אם ישנה רק שפה אחת, השפה העברית,
 צריכה להיות שפה שניה המוכרה ע"י המדינה,
 של המקוט הערבי. חובה להשתמש בשפה השניה הזו בכל העניינים הכלליים
 כגון בולים, אין זאה אומרת שבישובים העבריים צריך להשתמש בשפה זו,
 אבל יש חובה לגבי המקוט המוכר במקוט בעל זכויות.

ש. ב"ע: מסכים לדברי י. בריהודה. מציע שועדת
 החוקה תדון בדבר. לדעתו אין תעודות
 הכנסת מסמכים כאלה שהשפה הערבית צריכה להופיע עליהם. תעודת הכנסת
 היא בטוי ממלכתי של הכנסת ולא עממי.

א. קונוני: מתוך הנחה שבמדינת ישראל יש שפה רשמית
 אחת ושפה שניה שהמדינה מכירה בה - מסכים
 שהענין יועבר לוועדת החוקה. מציע לא להחליט היום אלא להחזיר את הענין
 להתייעצות עם הסייעות ולחזור אליו בשבוע הבא.

ה צ ב ע ה

בעד הצעה הרב נורוק שכל התעודות תוחלפנה בחדשות
 - בשפה העברית בלבד - 4 קולות

בעד הצעה ש. מיקונים וא. ג'רג'ורה - שכל המסמכים
 יופיעו בשתי השפות - 2 "

בעד הצעה מ. גרבוטסקי וא. י. גרינברג - שענין השפה
 הערבית במסמכים של הכנסת יקבל
 את סדורו באופן תחוקתי יחד עם שאר
 הדברים בדומה לזה במדינת ישראל
 וזה שייך לוועדת החוקה. מס' אג
 נשאר הסטטוס קוו ועניינים חדשים
 מעין זה צריכים שור הכנסת. - 10 קולות

ה צ ב ע ה: (המשך)

בעד הצעה י. בר-יהודה - כל תעודות הכנסת
המכוונות גם לערבים, יחורגמו לערבית - 3

נתקבלה הצעה מ. גרנובסקי וא. י. גרינברג.

י. בר-יהודה: רושם לעצמו זכות הסתייגות.

י. שפרינצק - יו"ר הכנסת: חיות ונשאר סטטוס קוו מבקש לא להעביר

את העניין לכנסת. לכשיובא ענין

החוקה חבא גם ההסתייגות.

י. בר-יהודה: מבקש לשמור לעצמו זכות להסתייג במקרה

שהעניין יועבר למליאה.

ענין מבקר המדינה:

מוסר שנתקבלו כמה הצעות להפקיד מבקר

היו"ר י. הררי:

המדינה ומציע שועדה המנויים תטפל בזה.

נתקבלה הצעה היו"ר י. הררי.

העלאה עצמות הרצל:

מבקש היו"ר הכנסת למסור פרטים בשאלת

מ. גרנובסקי:

הליה עצמות הרצל.

יו"ר הכנסת - י. שפרינצק: א. מודיע שהחפש ידחה כנראה לשבוע

ימים אצל כדי שיספיקו לגמור

את החקציב.

ב. העלאה עצמות הרצל:

מוסר כי אי אפשר לקיים הלוייה רבה עם חיות

ודבר זה יצריך כעשרת אלפים חייל והצבא סרב לקבל על עצמו את התפקיד

הזה של שמירת הדרכים. ברור שמ"ר גרינבאום אינו פחות מעוניין

בהלוייה רבה עם מאשר כל הישוב. אך יש לקחת בחשבון שהקבר נמצא

במקום מרוחק וכדי לאפשר גישה מסודרת אל מקום הקבל יהיה צורך

יו"ר הכנסת י. שפרינצק:

להוציא ארבעים אלף ל"י לכבישים. מספר כי הציג חכניה, אשר נתקבלה כנראה, שארוננו של ד"ר הרצל יובא ללוד ומשם לאולם הכנסה וכל מי שירצה יוכל לעבור לפני האהרון. כן הוצע להכניס חוק מיוחד - קיום רצון האומה - והכנסת תחליט שכל ההוצאות של העלאת עצמות הרצל הן על חשבון חמדינה. זה הוא אקט מדיני אשר יכנס להיסטוריה. חוק זה אפשר יהיה להעביר בכנסת בהנאי שלא יהיה דיון ולא הסתייגויות. כן חקיים הכנסת ישיבה מיוחדת, חגיגית, בה ישא את דברו יו"ר הכנסת ואחריו יקרא ראש הממשלה מנשר לישוב.

מ. גרנובסקי:

מוצא שמחובתו להדגיש שיו"ר הכנסת מצליח במומנטים פכריקים לחת בטוי מתאים. דבר זה היה ביום העצמאות וביום העלאת אפדהמוסמדים. גם הפעם יש חשיבות גדולה לעובדה שהכנסת השמש ^{אלה} פגישה להמונים גדולים עם עצמות הרצל.

הכרת ששיבת הכנסת ביום העלאת עצמות הרצל תהיה חגיגית ולא ספונטנית. על כל חברי הכנסת להיות לבושים חגיגית, כביום פתיחת האספה המכוננת בירושלים. הכרה להבטיח לחברי הכנסת אמצעי תחבורה לירושלים, כדי שלא יצטרכו לעמוד בתור שעות. על מזכירות הכנסת לדאוג לכך.

י. בר-יהודה:

טוען שאם ראש הממשלה ישא את דברו בישיבה החגיגית יש לתת רשות הדבור לבאי-כח כל המיעות - מסיעה בה 4 אנשים ומעלה. מסכים שרק יו"ר הכנסת ידבר, אבל אם ידבר יותר מאחד - ~~אשר~~ גם ב"כ המיעות.

יו"ר הכנסת - י. שפרינצק:

הרצל - העם כולו - עם אחד. מנשר אינו נאום - זה דוקומנט. ראש הממשלה בשם הממשלה מכריז. נאומים רבים רק מפוררים את אחרות הבית. ישנן סיעות רבות ויכולים להיות נאומים שונים שרצוי להמנע מהם. בין ההמונים שילוו את ארוננו של הרצל ישנן הרגשות שונות וצריך להמנע מאינצידנטים. כרוגמא: ספרו של אחד מחברי סיעה היושבים כאן, הספר "מרקו ברוך". בספר זה סחואר הרצל כ-4/5 בוגד.

י. בר-יהודה:

מסכים להחיעץ החלה עם חבריו בסיעה.

י. קוסני:

ברעה שזכותו הגדולה של הרצל היא שהעם יקבל אותו כעם אחד ואינם יכולים להיות, ואינם, השעה מיני יחס להרצל. זה הוא מלוף ותלול הקודש שאין כמוהו.

א. רזיאל-נאור:

מחפלאה על כך שיו"ר הכנסת מצא לנכון להביא דוגמא כזאת וזוקף אותה על השבון חבריה. מרשה לעצמה לאמר שאם היו אנשים שהלכו בעקבותיו של הרצל בעקביות - אלה הם אלה המשתייכים לסיעה. אפשר היה להדגים זאת ע"י דוגמאות אחרות.

אפשר להטיל ספק בדברי ראש הממשלה אשר ישמיע בישיבה החגיגית. יו"ר הכנסת מצא לנחוץ להבטיח את עצמו מהצד שכנגד ועל כן דורשה גם להבטיח את עצמה ולדרוש ערבות שראש הממשלה לא ידלג על שמות אלה שהלכו בעקבותיו של הרצל - במקרה שימצא לנכון לפרט בשמותיהם - כפי שעשה זאת ביום פתיחה האספה המכוננת וביום המצעד. הוא לא הזכיר אז את ז'בוטינסקי ואין כל בטחון שלא יעשה זאת שנית.

יו"ר הכנסת י. שפרינצק: מניה לפטרע שאין מקום לכל החששות שהושמעו

כאן. מוכן לראות החלה את תוכן המנשר. את

הדוגמא שהבגא - הספר "מרקו ברוך" הביא רק כדי להוכיח שאם ישנן 12 סיעות בכנסת - פרוש הדבר 12 נאומים ופי יודע איזה נאומים מכינים? הכונה הייתה להוכיח שאפילו ד"ר וינשל, שהוא בודאי הלך בעקבות הרצל, היה נתון כל כך באמנות ולא רצה לוותר על כמה דברים שרצוי היה לא להכניסם לפטר.

ש. ב"ץ:

אינו מבין מדוע דולגים כאן על המוסר של נשיא המדינה. בכל מקום שצריך לסמל את אחדות האומה - מופיע האיש שמסמל את אחדות האומה - הנשיא. יש סמלא מקום לנשיא. הדבר יראה משונה אם ברגע כזה לא יופיע הנשיא, או סמלא מקומו. במקומו של מר שפרינצק יכול להופיע כיו"ר הכנסת, אחד הסגנים. צריך להבדיל בין שני המשגים - המדינה

ש. ב'ץ:

וחמשה. הממשלה היא רק חלק מהממשלה. ראש הממשלה הוא בכל
זאת ראש מפלגת המעוררת ברכות הפוליטי יום יום. המצב המעשי
והחוקתי ברור.

יו"ר הכנסת - י. שפרינצק: ישנה גם שאלה חוקתית אם הנשיא
מופיע בכלל בכנסת.

הרב גורן: בפרלמנטים אחרים מופיע נשיא המדינה.

יו"ר הכנסת - י. שפרינצק: בצרפת אין הנשיא בא לפרלמנט. באנגליה
המלך אינו בא לשם. ישנה שאלה
חוקתית ואי-אפשר ליצור תקדים. לו היה הנשיא בארץ אפשר שהיה
פונה לעם במנשר. שניה כנסת וישנה ממשלה ובמקרה זה צריכה
להיות תזדוהת. אין זה נורם ביותר שיו"ר הכנסת יהפך לנשיא המדינה
בכנסת עצמה. במקום אחר יש לזה צורה אחרת. חוזר שניה על הבטחתו
לברוק את תוכן המנשר.

אשר לתאריך החלוקה. תחלה חשבו
שהחלוקה החקיקים ב-10 לאוגוסט, אבל כנראה שתהיה דחיה.

מ. גרבונסקי: מציע להצביע שועדת הכנסת שמעה את
הודעת יו"ר הכנסת וקבלה זאת לחשומה
לבה.

ש. מיקוניס: מציע לקבוע ישיבה מיוחדת לאחר שיו"ר
הכנסת יקבל את הפרטים המלאים.

ש. ב'ץ: עומר על הצעתו שממלא מקום הנשיא יהיה
הנואם היחיד.

י. קוסני: מציע שיו"ר ועדת הכנסת יקבל סמכות
לועדת הכנסת לקבוע סופית את הסדורים.
נגד זה שיהיה דיון כללי בכנסת על אופן העלאת עצמות הרצל.

יו"ר הכנסת - י. שפרינצק: ברעה שאם העניין יובא למליאת הכנסת יגרם
הדבה רק לאי-כבוד לכל העניין.

י. בר-יהודה:
מסכים לישיבה נוספת. אינו רואה כל אי-כבוד
בהבאת הענין למליאה. יוכל להביא את הצעתו
בזמן שיובא ענין העברת הסמכות לוועדה הכנסת למליאה.

תוחלט לבגס את ועדת הכנסת שגיה לאחר שיו"ר הכנסת
יקבל פרטים מלאים בדבר התלויה.

י. תררי - תיו"ר:
ברעה שההחלטה שפגרת הכנסת התחיל ב-18
לאוגוסט מחייבת ומוטב לעבוד בשבוע האחרון
6 ימים ולהתחיל את החמש בזמן.

יו"ר הכנסת - י. שפרינצס: אין כאן שאלה של לעבוד יותר /- ועדה הכספים
מציעה אפילו לבטל ישיבות מליאה כדי לאפשר
לה לעבוד.

ש. מיקוניס:
מציע להעמיד את הענין שלו לבקשת הוכחות
משר החוץ להאשמותיו כסעיה ב' בישיבה הבאה.

ד. בר-רב-האי:
מציע שענין מיקוניס יועמד כסעיה ב'
בסדר הבגס של הישיבה הבאה.

תוחלט להכניס את ענין מיקוניס כסעיה ב'
בסדר היום של הישיבה הבאה.